

ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

ISSN 2306-6814

9 772306 681405

Науково-практичний журнал

№16 серпень 2024

Головний редактор:

Ємельянов В.М.,
доктор наук з державного управління,
професор, заслужений діяч науки
і техніки України

Заступники головного редактора:

Антонова Л.В.,
кандидат економічних наук, доктор наук
з державного управління, професор
Нора Г.А.,
доктор економічних наук, професор

Відповідальні секретарі:

Штиршов О.М., кандидат наук з
державного управління, доцент
Тимофеев С.П., кандидат наук з
державного управління, доцент
Кучеренко Г.Б.

Члени редакційної колегії:

Abbas Mardani, Ph.D. in Philosophy Management (USA)
Бартош Гордецки, доктор політичних наук, професор факультету журналістики й політичних наук Університету імені Адама Міцкевича (м. Познань, Польща)
Беглиця В. П., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, професор
Гармідер А. Д., доктор економічних наук, доцент
Гнат'єва Т. М., кандидат економічних наук, доцент
Гришова І. Ю., доктор економічних наук
Дацій О. І., доктор економічних наук
Денисенко М. П., доктор економічних наук, професор
Козловський С. В., доктор економічних наук, професор
Кравчук А. О., кандидат економічних наук, доцент
Кушнір С. О., кандидат економічних наук, професор
Лазарева О. В., доктор економічних наук, професор
Ніколюк О. В., доктор економічних наук, професор
Плеханов Д. О., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, професор
Резнікова Н. В., доктор економічних наук, професор
Сазонець І. А., доктор економічних наук, професор
Сазонець О. М., доктор економічних наук, професор
Сорока С. В., доктор наук з державного управління, професор
Стоян О. Ю., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, доцент
Тарасова Т. О., доктор економічних наук, професор
Чвортко Л. А., кандидат економічних наук, доцент
Яременко Л. М., к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування
Ярошевська О. В., доктор економічних наук, професор

ІНВЕСТИЦІЇ:

ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 16 серпень 2024 р.

Журнал засновано у січні 2002 року.
Виходить 2 рази на місяць

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з питань

ЕКОНОМІКИ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Категорія «Б»

(Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 № 886)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292

ІНДЕКСАЦІЯ ВИДАННЯ В НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ:

— Index Copernicus (IC);
— SIS;
— Google Scholar.

Свідоцтво КВ № 23727-13567ПП від 17.12.2018 року
ISSN 2306-6814

Передплатний індекс: 23892

Адреса редакції:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Поштова адреса:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Телефон: (044) 223-26-28, 458-10-73
(050) 382-06-63

E-mail: economy_2008@ukr.net
www.nayka.com.ua
www.investplan.com.ua

Засновники:

*Чорноморський національний університет
імені Петра Могили,
ТОВ "ДКС Центр"*
Видавець:
ТОВ "ДКС Центр"

Передрукування дозволяється лише за згодою редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

За зміст та достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Рекомендовано до друку Вченою Радою 15.08.24 р.
Підписано до друку 15.08.24 р.

Формат 60x84 1/8, Ум. друк. арк. 53.1.

Наклад — 1000 прим.

Папір крейдований, друк офсетний.

Замовлення № 1508/2.

Віддруковано у ТОВ «ДКС Центр»

м. Київ, пров. Куренівський, 17

Тел. (044) 537-14-34

© ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД, 2024

ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 16 серпень 2024 р.

У НОМЕРІ:

Економічна наука

Федірець О. В., Зось-Кіор М. В., Гнатенко І. А.

Корпоративна соціальна відповідальність в механізмі інклюзивної трансформації суб'єктів агропродовольчої сфери в умовах управління змінами та цифрового маркетингу 7

Козарезенко А. В.

Фінансові механізми реалізації соціальної політики та політики зайнятості в країнах Європейського Союзу 15

Кармазіна Н. В.

Адаптивні процеси використання процедури зовнішнього підтвердження у відповідь на оцінені ризики суттєвого викривлення при аудиті фінансової звітності 24

Тимошенко М. М.

Економічні стратегії сталого розвитку сільських територій 31

Царенко О. В.

Методично-прикладний інструментарій регламентування подальших аудиторських процедур щодо наявності та стану запасів та основних засобів 35

Шлапак А. В.

Історичні засади загострення проблеми нерівності в ЄС: суперечності соціальної глобалізації як прояв кризи міжнародної економіки 43

Болдуєва О. В., Болдуєв М. В., Лищенко О. Г.

Еволюція наукової думки та сучасні підходи ідентифікації конкурентних стратегій в бізнесі 51

Глуценко О. В., Швайко М. А., Дячек О. Ю., Косенко В. В., Стеценко Т. В.

Моделювання податкового дизайну: вплив діджиталізації на архітектоніку публічних фінансів 59

Квасницька Р. С., Карпенко В. А.

Торгові стратегії в діяльності професійних учасників фондового ринку та інших трейдерів біржової торгівлі фінансовими інструментами 66

Кулініч Т. В., Маслиган О. О.

Стратегії гармонійного розвитку як засоби мінімізації локальних проблем гірських населених пунктів 72

Лутковська С. М., Лебідь О. В.

Еколого-економічні умови активізації інвестиційної діяльності АПК України 78

Марценюк А. В., Сидорчук А. О.

Напрями реалізації цілей сталого розвитку України на залізничному транспорті та їх адаптація до умов воєнного стану 88

Орел А. М., Суходольський О. С., Березкін І. М.

Стратегії розвитку бренду підприємства в контексті маркетингової орієнтації 98

Потьомкін І. О., Кучерова Г. Ю.

Структуризація знань про бізнес-клімат як складну систему 103

Скопенко Н. С., Резник В. В.

Теоретичні підходи до визначення інвестиційних ризиків та сучасні методи управління ними 108

Баган Н. В., Мохонько Г. А., Шендерівська А. П.

Формування ефективного потенціалу підприємств в умовах управління змінами та механізму адаптації індустрії туризму 117

Грамотнєв В. Е.

У пошуках визначення — соціального ефекту ПІІ або їх суспільний вплив? 122

Жмуденко В. О., Коваленко А. Г., Чукіна І. В.

Стратегічне управління розвитком суб'єктів господарювання сфери туризму та готельно-ресторанного господарства 130

Ромащенко Т. І., Ромащенко К. М.

Концептуальні засади повернення вимушених мігрантів в Україну: інвестиційний підхід 136

Свідерська І. М., Ляхова О. О.

Фінансові посередники: сучасні тренди та виклики 145

Семенова С. М.

Фінансове прогнозування в системі стратегічного управління підприємством 150

Чередніченко С. В.

Трансформація ділових очікувань підприємств в умовах воєнного стану як віддзеркалення стану національної економіки 158

Якимчук О. Ф., Постельжук О. П.

Аналіз фінансових вкладень у сферу енергетичної безпеки України 164

Гришко Н. Є., Солодков Д. Є.

Цифрова трансформація малих та середніх підприємств: підходи до вирішення проблем доступності та своєчасності отримання даних для прийняття рішень 170

ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 16 серпень 2024 р.

У НОМЕРІ:

Економічна наука

Єпіфанова І. М., Трофимчук О. В.

Формування сучасної техніко-технологічної бази машинобудівного підприємства 178

Марценюк О. В., Гаврилюк В. О., Озвенчук О. А.

Організаційно-економічне забезпечення інноваційного розвитку фермерських господарств 184

Пащенко П. О., Нечипоренко В. В., Гніденко В. І.

Теоретичні основи маркетингового управління системою енергозбереження в інноваційно орієнтованих організаціях в умовах диджиталізації 191

Камінська І. М., Куляша К. М., Лисаковський В. А.

Методичне забезпечення аналізу фінансових потоків логістичної системи підприємства 198

Кльоба А. Г., Кошлатий В. А.

Теоретична суть маркетингу фінансових послуг 205

Данилюк Т. І., Кушпетюк Р. В.

Взаємодія маркетингового менеджменту з управлінням якістю 210

Заремба С. В.

Антикризовий механізм формування бюджету державних установ в умовах економічної невизначеності 215

Козир Ю. Р.

Електронні гроші як елемент національної платіжної системи 221

Лакас В. В.

Інвестиційне забезпечення сталого розвитку регіону: інституційний та децентралізаційний вимір 226

Ніконенко О. В.

Модусні засади інноваційного менеджменту сучасного підприємства: механізм стимулювання 232

Нодь І. А.

Загальна оцінка розвитку підприємництва у сфері альтернативної енергетики на прикладі Закарпатської області 239

Ткаченко В. В.

Використання технологій ШІ в управлінні підприємством на прикладі ТНК 248

Державне управління

Потеряйко С. П., Белікова К. Г.

Спосіб розв'язання розподільчих задач органами управління під час прийняття рішення на дії у надзвичайних ситуаціях 256

Андріяш В. І., Малікіна О. А.

Зовнішня політика та воєнна сила сучасної національної держави в умовах глобалізації 261

Колодій О. М.

Особливості державного управління у сфері відновлення територій у поствоєнний період 266

Опанащук П. В.

Реалізація мовної політики України в контексті імплементації Європейської хартії регіональних мов або мов меншин 271

Цимбаленко Я. Ю., Дергачов Є. В.

Управлінська колізія при застосуванні дисциплінарного стягнення до посадових осіб юридичних осіб публічного права за окремі правопорушення, пов'язані з корупцією 275

Штирфьов О. М., Малиновська Н. А.

Роль світового досвіду у сфері реалізації та вдосконалення соціальної та гуманітарної політики в Україні 283

Цюрко Б. О.

Первинна медична допомога як провідна ланка системи охорони здоров'я: міжнародний і вітчизняний контекст 289

Бондарчук Д. В.

Антикорупційний потенціал та ефективність застосування інтелектуальних систем та штучного інтелекту в оподаткуванні: перспективи розвитку в Україні 294

Деркач Л. Ю.

Методи аналізу та підходи до розвитку лідерства в публічному управлінні 301

Попов О. П.

Безпекові аспекти цифрової взаємодії у системі органів публічної влади в Україні 309

Фундовний Д. В.

Етапи становлення та розвитку Рахункової палати в Україні: інституціональні особливості 315

INVESTYTSIYI: PRAKTYKA TA DOSVID

№ 16 / 2024

CONTENTS:

Economy

Fedirets O., Zos-Kior M., Hnatenko I.

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN THE MECHANISM OF INCLUSIVE TRANSFORMATION OF SUBJECTS OF THE AGRO-FOOD SECTOR IN THE CONDITIONS OF CHANGE MANAGEMENT AND DIGITAL MARKETING 7

Kozarezenko L.

FINANCIAL MECHANISMS FOR IMPLEMENTING SOCIAL AND EMPLOYMENT POLICIES IN THE EUROPEAN UNION COUNTRIES 15

Karmazina N.

ADAPTIVE PROCESSES FOR USING THE EXTERNAL CONFIRMATION PROCEDURE IN RESPONSE TO THE ASSESSED RISKS OF MATERIAL MISSTATEMENT IN THE AUDIT OF FINANCIAL STATEMENTS 24

Tymoshenko M.

ECONOMIC STRATEGIES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF RURAL AREAS 31

Tsarenko O.

METHODOLOGICAL-EXAMPLE TOOLKIT FOR THE REGULATION OF FURTHER AUDIT PROCEDURES REGARDING THE AVAILABILITY AND STATE OF INVENTORIES AND FIXED ASSETS 35

Shlapak A.

HISTORICAL BASIS OF THE EXCESSIVE PROBLEM OF INEQUALITY IN THE EU: THE CONTRADICTIONS OF SOCIAL GLOBALIZATION AS A MANIFESTATION OF THE CRISIS OF THE INTERNATIONAL ECONOMY 43

Bolduieva O., Bolduiev M., Lyshchenko O.

THE EVOLUTION OF SCIENTIFIC THOUGHT AND MODERN APPROACHES TO IDENTIFYING COMPETITIVE STRATEGIES IN BUSINESS 51

Hlushchenko O., Shvaiko M., Diachek O., Kosenko V., Stetsenko T.

MODELLING TAX DESIGN: THE IMPACT OF DIGITALISATION ON THE ARCHITECTONICS OF PUBLIC FINANCE 59

Kvasnytska R., Karpenko V.

TRADING STRATEGIES IN THE ACTIVITIES OF PROFESSIONAL STOCK MARKET PARTICIPANTS AND OTHER TRADERS OF EXCHANGE TRADING OF FINANCIAL INSTRUMENTS 66

Kulinich T., Maslyhan O.

HARMONIOUS DEVELOPMENT STRATEGIES AS A MEANS OF MINIMIZING LOCAL PROBLEMS OF MOUNTAIN COMMUNITIES 72

Lutkovska S., Lebid O.

ENVIRONMENTAL AND ECONOMIC CONDITIONS FOR THE ACTIVATION OF INVESTMENT ACTIVITIES OF THE AGRICULTURE OF UKRAINE 78

Martseniuk L., Sydorчук A.

DIRECTIONS FOR THE IMPLEMENTATION OF THE GOALS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF UKRAINE IN RAILWAY TRANSPORT AND ADAPTATION OF THESE GOALS TO THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW 88

Orel A., Sukhodolsky O., Berezkin I.

BRAND DEVELOPMENT STRATEGIES OF THE ENTERPRISE IN THE CONTEXT OF MARKETING ORIENTATION 98

Potyomkin I., Kucherova H.

STRUCTURING KNOWLEDGE ABOUT THE BUSINESS CLIMATE AS A COMPLEX SYSTEM 103

Skopenko N., Rezyk V.

THEORETICAL APPROACHES TO DEFINING INVESTMENT RISKS AND MODERN METHODS OF MANAGING THEM 108

Bahan N., Mokhonko H., Shenderivska L.

FORMATION OF EFFECTIVE POTENTIAL OF ENTERPRISES IN THE MINDS OF CHANGE MANAGEMENT AND ADAPTATION MECHANISM OF THE TOURISM INDUSTRY 117

Hramotniev V.

IN SEARCH OF A DEFINITION — THE SOCIAL EFFECT OF FDI OR ITS SOCIAL IMPACT? 122

Zhmudenko V., Kovalenko L., Chukina I.

STRATEGIC MANAGEMENT OF THE DEVELOPMENT OF TOURISM AND HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS ENTITIES 130

Romashchenko T., Romashchenko K.

CONCEPTUAL FRAMEWORK FOR THE RETURN OF FORCED MIGRANTS TO UKRAINE: AN INVESTMENT APPROACH 136

Sviderska I., Liakhova O.

FINANCIAL INTERMEDIARIES: MODERN TRENDS AND CHALLENGES 145

Semenova S.

FINANCIAL FORECASTING IN THE ENTERPRISE STRATEGIC MANAGEMENT SYSTEM 150

Cherednichenko S.

TRANSFORMATION OF BUSINESS EXPECTATIONS OF ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW AS A REFLECTION OF THE STATE OF THE NATIONAL ECONOMY 158

Yakymchuk O., Postel'zhuk O.

ANALYSIS OF FINANCIAL INVESTMENTS IN THE SPHERE OF ENERGY SECURITY OF UKRAINE 164

Hryshko N., Solodkov D.

DIGITAL TRANSFORMATION OF SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES: APPROACHES TO SOLVING ACCESSIBILITY AND TIMELINESS ISSUES IN DATA ACQUISITION FOR DECISION-MAKING 170

INVESTYTSIYI: PRAKTYKA TA DOSVID

№ 16 / 2024

CONTENTS:

Economy

<u>Yepifanova I., Trofymchuk O.</u> FORMATION OF A MODERN TECHNICAL AND TECHNOLOGICAL BASE OF A MACHINE-BUILDING ENTERPRISE	178
<u>Martseniuk O., Gavrilyuk V., Ozvenchuk O.</u> ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC ENSURING THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF FARMS	184
<u>Paschenko P., Nechyporenko V., Hnidenko V.</u> THEORETICAL FOUNDATIONS OF MARKETING MANAGEMENT OF THE ENERGY SAVING SYSTEM IN INNOVATION-ORIENTED ORGANIZATIONS IN CONDITIONS OF DIGITALIZATION	191
<u>Kaminska I., Kuliasha K., Lysakovs'kyj V.</u> METHODOLOGICAL SUPPORT OF ANALYSIS OF FINANCIAL FLOWS OF THE LOGISTICS SYSTEM OF THE ENTERPRISE	198
<u>Kloba L., Koshlatyi V.</u> THEORETICAL ESSENCE OF FINANCIAL SERVICES MARKETING	205
<u>Danyliuk T., Kushpetiuk R.</u> INTERACTION OF MARKETING MANAGEMENT WITH QUALITY MANAGEMENT	210
<u>Zaremba S.</u> ANTI-CRISIS MECHANISM FOR THE FORMATION OF THE BUDGET OF STATE INSTITUTIONS IN CONDITIONS OF ECONOMIC UNCERTAINTY	215
<u>Kozir Yu.</u> ELECTRONIC MONEY AS AN ELEMENT OF THE NATIONAL PAYMENT SYSTEM	221
<u>Lakas V.</u> INVESTMENT SUPPORT FOR SUSTAINABLE REGION'S DEVELOPMENT: INSTITUTIONAL AND DECENTRALIZATION DIMENSIONS	226
<u>Nikonenko O.</u> THEORETICAL FOUNDATIONS OF INNOVATIVE MANAGEMENT OF A MODERN ENTERPRISE: A MECHANISM OF STIMULATION	232
<u>Nagy I.</u> GENERAL ASSESSMENT OF ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT IN THE FIELD OF ALTERNATIVE ENERGY IN THE EXAMPLE OF THE ZAKARPATTIA REGION	239
<u>Tkachenko V.</u> USE OF AI TECHNOLOGIES IN ENTERPRISE MANAGEMENT ON THE EXAMPLE OF TNK	248

Public administration

<u>Poteriaiko S., Bielikova K.</u> THE METHOD OF SOLVING DISTRIBUTION PROBLEMS BY MANAGEMENT BODIES WHEN DECIDING ON ACTIONS IN EMERGENCY SITUATIONS	256
<u>Andriiash V., Malikina O.</u> FOREIGN POLICY AND MILITARY POWER OF THE MODERN NATION-STATE IN GLOBALIZATION	261
<u>Kolodij O.</u> PECULIARITIES OF STATE ADMINISTRATION IN THE FIELD OF TERRITORIAL RESTORATION IN THE POST-WAR PERIOD	266
<u>Opanashchuk P.</u> IMPLEMENTATION OF THE LANGUAGE POLICY OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN CHARTER FOR REGIONAL OR MINORITY LANGUAGES	271
<u>Tsybalenko Y., Derhachov Y.</u> ADMINISTRATIVE CONFLICT WHEN APPLYING DISCIPLINARY SANCTIONS TO OFFICIALS OF LEGAL ENTITIES UNDER PUBLIC LAW FOR SEPARATE OFFENSES RELATED TO CORRUPTION	275
<u>Shtyrov O., Malynovska N.</u> THE ROLE OF GLOBAL EXPERIENCE IN THE SPHERE OF REALIZATION AND IMPROVEMENT OF SOCIAL AND HUMANITARIAN POLICY IN UKRAINE	283
<u>Tsiurko B.</u> PRIMARY MEDICAL CARE AS A KEY COMPONENT OF THE HEALTHCARE SYSTEM: INTERNATIONAL AND NATIONAL CONTEXT	289
<u>Bondarchuk D.</u> ANTI-CORRUPTION POTENTIAL AND EFFECTIVENESS OF THE USE OF INTELLIGENT SYSTEMS AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN TAXATION: PROSPECTS FOR DEVELOPMENT IN UKRAINE	294
<u>Derkach L.</u> METHODS OF ANALYSIS AND APPROACHES TO LEADERSHIP DEVELOPMENT IN PUBLIC ADMINISTRATION	301
<u>Popov O.</u> SECURITY ASPECTS OF DIGITAL INTERACTION IN THE SYSTEM OF PUBLIC AUTHORITIES IN UKRAINE	309
<u>Fundovnyi D.</u> STAGES OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF THE ACCOUNTING CHAMBER IN UKRAINE: INSTITUTIONAL FEATURES	315

О. В. Марценюк,
к. е. н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Вінницький національний аграрний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0920-7070>
В. О. Гаврилюк,
аспірант кафедри бізнесу та сфери обслуговування
Навчально-наукового інституту економіки та управління
Вінницький національний аграрний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-8168-6504>
О. А. Озвенчук,
консультант з економічних питань
ТОВ "Навчальний центр" Біржовий Університет"
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-8954-0550>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.16.184

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ

О. Martseniuk,
PhD in Economics,
Associate Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Vinnytsia National Agrarian University
V. Gavrilyuk,
Postgraduate student of the Department of Business and Service Industry, Educational and Scientific
Institute of Economics and Management, Vinnytsia National Agrarian University
O. Ozvenchuk,
Consultant on economic issues, LLC "Educational Center "Birzhovy University"

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC ENSURING THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF FARMS

В статті досліджено суть організаційно-економічного механізму управління інноваціями в аграрному секторі економіки, визначено основні його компоненти та розкрито їх зміст. Визначено переваги впровадження такого механізму, зокрема: підвищення ефективності і конкурентоспроможності, розширення співпраці та обміну знаннями, сприяння інноваційній культурі та експериментам, удосконалення процесу прийняття рішень, а також забезпечення доступу до фінансування та ресурсів.

Встановлено вплив підприємницької активності на інноваційність фермерських господарств з метою ефективного використання виробничого потенціалу для створення конкурентних переваг. Підтверджено важливість вибору оптимальної фінансової моделі для забезпечення інноваційного розвитку, урахуваючи мобілізацію фінансових ресурсів та їх вартість.

Проаналізовано різноманітні фінансові моделі, спрямовані на знаходження оптимального варіанту фінансування і вартості, враховуючи фінансові можливості та очікуваний еколого-економічний ефект від інновацій. Розглянуто Глобальний інноваційний індекс і підтверджено стабільний його ріст у період 2014–2019 років, хоча пандемія COVID-19 і подальша військова агресія росії призвели до його зниження. Доведено, що удосконалення організаційно-економічного забезпечення інноваційної діяльності в фермерських господарствах має потенціал для підвищення ефективності, конкурентоспроможності та стійкості, що сприяє зростанню продуктивності, прибутковості та загальному розвитку.

The essence of the organizational and economic mechanism of managing the innovative activity of enterprises in the agrarian sector of the economy was studied, the main elements of this mechanism were determined, and the content of each of these elements was revealed. The advantages of implementing the organizational and economic mechanism of innovation management in the agricultural sector of the economy are identified, namely: increasing efficiency and competitiveness, expanding cooperation and knowledge exchange, promoting a culture of innovation and experimentation, improving the decision-making process, and expanding access to financing and resources.

The impact of entrepreneurship on increasing the level of innovation in farms with the aim of effective, rational and economical use of production potential to create competitive advantages of farms is determined.

It is substantiated that for effective innovative activity it is important to choose the optimal financial model or their combinations, taking into account both the mobilization of the necessary financial resources in time and their cost. Possible financial models for ensuring the innovative development of enterprises in the agricultural sector are analyzed, aimed at finding the optimal financing option and the cost of the funds involved, based on financial capabilities and the expected ecological and economic effect from the introduction of innovations. It has been established that in practice the innovative activity of enterprises is usually based on a combination of various elements of financial models, which takes into account the needs for financial resources, the terms of their use, costs and possibilities of their involvement.

The Global Innovation Index was analyzed and its stable growth over the period 2014–2019 was revealed. However, the negative impact of the COVID-19 pandemic led to its decline, and Russia's subsequent military aggression against Ukraine worsened the situation even more. However, the decline in the Global Innovation Index after 2019 is part of a global trend linked to the coronavirus pandemic.

It has been proven that the improvement of organizational and economic support by innovative activities in farms has the potential to increase efficiency, competitiveness and sustainability, which in turn can lead to increased productivity, profitability and general development.

Ключові слова: інноваційна діяльність, організаційно-економічний механізм, інноваційний розвиток, фінансові моделі інноваційного розвитку.

Key words: innovative activity, organizational and economic mechanism, innovative development, financial models of innovative development.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Розвиток вітчизняного сільського господарства, як основного елементу агропромислового комплексу, залежить від рівня впровадження нових технологій, інвестиційної привабливості цієї галузі та економічної ефективності виробництва. В аграрному секторі найбільший вплив на продовольче забезпечення, поряд із тваринництвом, має рослинництво. Воно є основою для розвитку більшості агропродовольчих підкомплексів. Внаслідок цього, економічне зростання АПК підтверджується інтенсивністю інноваційної діяльності, її напрямками та отри-

маними результатами. Найоптимальнішим напрямом розвитку вітчизняної аграрної сфери є інноваційний підхід, а обґрунтування та розробка інноваційної стратегії фермерського господарства сприятимуть визначенню логіки бізнес-розвитку підприємства, забезпечуючи його довготривалу конкуренто-спроможність та прибутковість в умовах змінюваного ринкового середовища. Актуальність та необхідність наукових досліджень зумовлена сучасними проблемами інноваційного розвитку аграрного сектора та пошуком джерел фінансування в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Для проведення дослідження було використано низку джерел, що висвітлюють теоретичні та прикладні аспекти інноваційного розвитку, враховуючи світові тенденції та національні особливості. Теоретичні засади інноваційного розвитку були розглянуті в наукових працях відомих учених, таких як Й. Шумпетер і П. Друкер. Важливими джерелами для цього дослідження стали праці Д. Хагена та Ю. Н. Харарі, де дослідники аналізують особливості формування сучасної інноваційної економіки та вплив на неї глобалізаційних процесів.

Концептуальні засади формування національної агроінноваційної системи України представлені в дослідженні О. Шубравської [9]. Важливим аспектам, що впливають на реалізацію інвестиційно-інноваційних проєктів у сільськогосподарських підприємствах України, присвячене дослідження Л. Кучера [4]. Вітчизняна наукова думка економістів-аграрників щодо інноваційного розвитку підприємств детально висвітлена у працях Ю.М. Бажала, О.В. Овсянікова та П.Т. Саблука [6], які обґрунтовують шляхи і методи вдосконалення основних складових інноваційного регулювання.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою наукового дослідження є розробка й обґрунтування теоретичних і методичних засад щодо організаційно-економічного забезпечення інноваційного розвитку фермерських господарств в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інноваційна стратегія представляє собою бізнес-модель, яку підприємство застосовує до всіх своїх видів діяльності для забезпечення їх конкурентоспроможності та прибутковості, впроваджуючи інновації на всіх етапах створення споживчої вартості як окремих продуктів, так і всього бізнесу в цілому. Актуальність цієї теми підтверджується необхідністю запобігання кризовим явищам у фермерстві, що позитивно вплине на досягнення ефективності та дозволить зміцнити конкурентоспроможність виробництва рослинної продукції. Для реалізації цього необхідно активізувати інноваційні процеси в галузі та створити умови для організації системи управління інноваційною діяльністю.

Організаційно-економічний механізм управління інноваційною діяльністю в аграрному секторі включає кілька ключових елементів:

1. Визначення потреб і можливостей для інновацій. Важливо ідентифікувати сфери, де можна застосувати інновації, а також потенційні проблеми та можливості для їх реалізації, щоб розвивати ефективну інноваційну діяльність у сільському господарстві.

2. Стратегічне планування та розподіл ресурсів. Розробка комплексної та чітко визначеної інноваційної стратегії допомагає визначити пріоритети та ефективно розподілити ресурси, гарантуючи, що вони спрямовані на найперспективніші інноваційні проєкти.

3. Встановлення партнерства та мереж. Партнерство з дослідницькими установами, університетами та при-

ватними компаніями може створити екосистему, що підтримує інновації в аграрному секторі.

4. Заохочення експериментів і ризику. Важливо стимулювати підприємців та фермерів впроваджувати нові інноваційні методи через фінансові стимули, гнучке регулювання та інші заходи, що заохочують експериментування.

5. Моніторинг прогресу та оцінка результатів. Регулярний моніторинг та оцінка результатів інноваційної діяльності допомагають переконатися у досягненні бажаних результатів і виявляти сфери для подальших покращень. Це сприяє створенню культури інновацій і постійного вдосконалення в сільськогосподарському секторі.

6. Підтримка комерціалізації інновацій. Комерціалізація інноваційних технологій, продуктів і методів є важливим аспектом просування інновацій у сільському господарстві. Це досягається через поєднання фінансування, навчання та інших підтримуючих механізмів, які допомагають вивести нові інновації на ринок [8].

Для успішного впровадження інновацій у фермерських господарствах необхідно визначити сфери застосування інновацій, а також потенційні проблеми та можливості. Цей процес включає проведення досліджень і аналізу для виявлення перспективних областей інновацій та оцінки їхньої здійсненності та потенційного впливу. Важливо також взаємодіяти із зацікавленими сторонами, такими як фермери, дослідники та експерти галузі, для збору інформації про їхні потреби та погляди на можливі переваги й проблеми різних інноваційних рішень. Визначаючи потреби та можливості, фермерські господарства можуть розробляти більш цілеспрямовані та ефективні інноваційні стратегії, а також ефективніше розподіляти ресурси для підтримки розробки та впровадження нових технологій і методів у своїй діяльності.

Другим важливим компонентом організаційно-економічного механізму управління інноваційною діяльністю в фермерських господарствах є стратегічне планування та розподіл ресурсів. Розробка чіткої інноваційної стратегії допомагає господарствам визначити ключові сфери для інновацій та ефективно узгодити свої ресурси з наміченими цілями. Така стратегія включає формулювання бачення, цілей і завдань організації, а також оцінку потенційних проблем і можливостей для інновацій.

Комплексний підхід до стратегічного планування дозволяє визначити пріоритети та оптимально розподілити ресурси, щоб спрямувати їх на найбільш перспективні інноваційні проєкти. Розподіл ресурсів охоплює як фінансові, так і людські ресурси, включаючи кваліфікований персонал та потенціал для досліджень і розробок. Поєднуючи ресурси з інноваційними цілями, фермерські господарства можуть максимізувати свій вплив і досягти значних результатів у впровадженні нових технологій і методів.

Крім того, стратегічне планування передбачає постійний моніторинг і оцінку результатів, щоб упевнитися, що інноваційні зусилля просуваються відповідно до плану і досягають поставлених цілей. Це включає регулярні перевірки продуктивності та коригування стратегії

за потреби, щоб забезпечити її відповідність актуальним завданням і цілям організації.

Третім ключовим елементом організаційно-економічного механізму інноваційної діяльності в фермерських господарствах є встановлення партнерських і мережевих відносин. Налагоджуючи партнерство з різними організаціями, такими як дослідницькі інститути, університети та приватні компанії, фермерські господарства можуть отримати доступ до цінного досвіду та ресурсів, які сприяють розвитку інновацій.

Партнерські відносини і мережі пропонують численні переваги, такі як доступ до нових технологій, обмін знаннями та розширення ринкових можливостей. Наприклад, співпраця з дослідницькими установами може забезпечити доступ до передових результатів досліджень, які можна використовувати для розробки нових продуктів або вдосконалення процесів. Партнерство з приватними компаніями може надати фінансову підтримку, експертні знання та канали розподілу.

Для успішного встановлення і підтримання партнерств фермерські господарства повинні вміти ідентифікувати потенційних партнерів і розвивати взаємовигідні стосунки. Це включає розуміння потреб і цілей партнерів та уміння аргументовано представити переваги співпраці. Після встановлення партнерства важливо підтримувати регулярне спілкування і співпрацю, щоб забезпечити ефективність і взаємну вигоду від партнерських відносин.

Четвертим важливим елементом організаційно-економічного механізму управління інноваційною діяльністю в аграрному секторі є заохочення експериментів і прийняття ризиків. Це передбачає створення середовища, яке підтримує та навіть заохочує спроби, що можуть не увінчатися успіхом, а також наявність фінансової та нормативної бази, що сприяє впровадженню нових практик. Наприклад, для фермерів, які реалізують нові технології чи інноваційні методи, можуть бути надані фінансові стимули, а також можливість для гнучкішого підходу до експериментів через зміни в регуляторних вимогах.

Заохочення експериментів і ризику також включає підтримку розробки нових продуктів і послуг, що може включати фінансування досліджень та сприяння співпраці між різними учасниками процесу. Мета полягає в формуванні культури інновацій в аграрному секторі, де фермери та підприємці заохочуються до дослідження нових підходів і прийняття обгрунтованих ризиків для підвищення продуктивності та стійкості.

Моніторинг та оцінювання прогресу інноваційної діяльності є критично важливими для ефективного управління інноваціями. Це передбачає систематичне відстеження та аналіз основних показників ефективності, щоб виміряти успіх інноваційних ініціатив і визначити області для подальшого вдосконалення. Моніторинг може проводитися на різних етапах інноваційного процесу — від визначення потреб і можливостей до розробки та впровадження нових технологій і практик. Це включає збір даних про рівень впровадження інновацій, їхній вплив на продуктивність і прибутковість, а також задоволеність зацікавлених сторін. Регулярний моніторинг і оцінка допомагають фермерським господарствам приймати обгрунтовані рішення щодо розпо-

ділу ресурсів і коригувати інноваційні стратегії, що також сприяє розвитку культури інновацій і постійного вдосконалення [5].

Ефективний моніторинг та оцінка інноваційної діяльності в аграрному секторі сприяють досягненню прогресу та максимальному використанню інноваційного потенціалу. Одним із ключових елементів просування інновацій у цій сфері є підтримка комерціалізації нововведень. Комерціалізація передбачає виведення інноваційних ідей, технологій чи продуктів на ринок з метою отримання економічної вигоди.

Процес комерціалізації може включати кілька етапів: дослідження ринку, розробка бізнес-плану, забезпечення фінансування, створення і тестування прототипів, а також налагодження каналів збуту. Для підтримки комерціалізації сільськогосподарських інновацій можуть бути використані різноманітні фінансові та підтримуючі механізми. Наприклад, уряди можуть пропонувати гранти чи кредити для інноваційних стартапів і підприємців або надавати податкові пільги для компаній, що інвестують у дослідження та розроблення. Приватні інвестори, такі як венчурні капіталісти, можуть надавати фінансування в обмін на частку в компанії.

Крім фінансування, важливими є послуги з навчання і підтримки, які допомагають новаторам орієнтуватися у процесі комерціалізації. Інкубатори та акселератори можуть пропонувати наставництво, бізнес-планування, юридичну допомогу та інші ресурси для виходу інновацій на ринок. Державні органи або галузеві асоціації також можуть проводити навчальні програми для підприємців і фермерів, щоб допомогти їм освоїти процес комерціалізації та розвинути необхідні навички.

Зрештою, підтримка комерціалізації інновацій може зробити аграрний сектор більш динамічним і конкурентоспроможним, створюючи нові економічні можливості та вирішуючи актуальні проблеми фермерів і ширшої спільноти.

Впровадження організаційно-економічного механізму управління інноваціями в аграрному секторі може принести кілька значних переваг і перспектив:

1. Підвищення ефективності та конкурентоспроможності: запровадження системи моніторингу та оцінки дозволяє відстежувати хід інноваційних ініціатив і виявляти сфери для покращення. Це веде до підвищення загальної ефективності та конкурентоспроможності в аграрному секторі.

2. Розширення співпраці та обміну знаннями: заохочення обміну інформацією між різними організаціями та зацікавленими сторонами може сприяти більшій співпраці і розробці нових інноваційних рішень для актуальних проблем аграрного сектора.

3. Сприяння культурі інновацій та експериментів: створення середовища, яке підтримує постійне вдосконалення, інновації та експерименти, може стимулювати розвиток більш креативного і інноваційного аграрного сектора, що сприятиме його зростанню та конкурентоспроможності.

4. Удосконалення процесу прийняття рішень: застосування показників ефективності, таких як рентабельність інвестицій, аналіз витрат і прибутків, а також відгуки зацікавлених сторін, надає цінну інформацію для

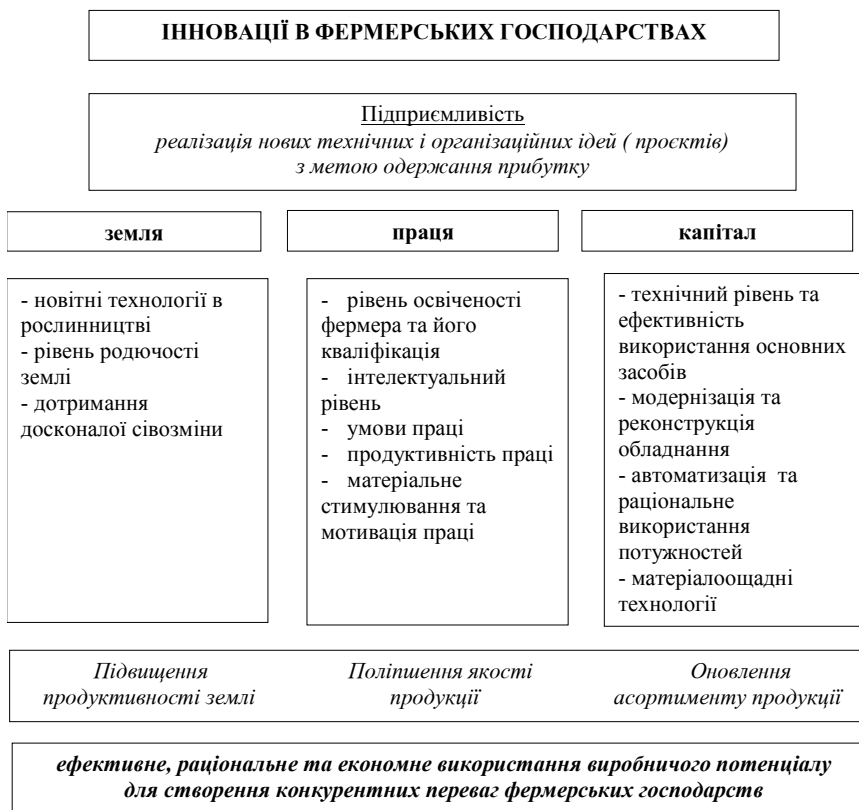

Рис. 1. Вплив підприємливості на підвищення рівня інноваційності в фермерських господарствах

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано авторами за даними [7].

оптимізації розподілу ресурсів і інвестицій в інноваційні ініціативи.

5. Розширений доступ до фінансування та ресурсів: добре розроблена система управління інноваціями може полегшити залучення фінансування з різних джерел, включаючи інвестиції приватного сектора і державні гранти, що сприятиме підтримці та масштабуванню інноваційних проєктів в аграрному секторі [8].

Сучасне функціонування фермерських господарств характеризується впровадженням нових моделей фінансування інноваційного розвитку. Ці моделі базуються на ефективному поєднанні власних фінансових ресурсів підприємства з можливостями залучення зовнішнього фінансування для досягнення екологічного та економічного розвитку. Основна мета — підвищити конкурентоспроможність продукції через використання передових наукових досягнень і новітніх технологій.

В умовах сучасної економіки особливо важливими стали питання енергоефективності, модернізації технічного оснащення, адаптації до змін клімату, які впливають на врожайність, якість сільськогосподарської продукції і прогнозовані обсяги. Це визначає необхідність пріоритетного розвитку інновацій в аграрному секторі та відповідного фінансування.

Нестабільна фінансова ситуація фермерських господарств, недостатній розвиток маркетингових стратегій для впровадження інновацій, а також недосконалість інституційних механізмів формування гнучких фінансових моделей, ставлять під загрозу конкурентоспроможність аграрного сектора і посилюють залежність від імпортних технологій і техніки.

Для ефективної інноваційної діяльності важливим є вибір оптимальної фінансової моделі або їх комбінацій, з урахуванням як мобілізації необхідних фінансових ресурсів у часі, так і їх вартості. Фермерські господарства можуть використовувати різні моделі фінансування інновацій в залежності від специфіки фінансування, особливостей галузі, науково-технічного потенціалу регіонів та їх географії збуту продукції.

Розглянемо можливі фінансові моделі забезпечення інноваційного розвитку підприємств аграрного сектора, спрямовані на пошук оптимального варіанту фінансування та вартості залучених коштів, виходячи з фінансових можливостей і очікуваного еколого-економічного ефекту від впровадження інновацій (табл. 1).

Варто зазначити, що більшість представлених фінансових моделей не використовуються в чистому вигляді. На практиці інноваційна діяльність підприємств зазвичай ґрунтується на комбінації різних елементів фінансових моделей, що враховує потреби у фінансових ресурсах, терміни їх використання, витрати та можливості їх залучення.

Однією з ключових складових фінансування інновацій є самофінансування, яке відіграє важливу роль у комбінованих фінансових моделях. Однак масштаби і можливості самофінансування залежать від рентабельності виробництва та державної підтримки. Наприклад, стимулювання інвестицій в інновації може здійснюватися через податкові пільги, такі як зменшення податкової бази на суму інвестицій у науково-технічний розвиток.

Згідно з даними Європейського інноваційного таблицю, загальний інноваційний індекс в Україні знизився з 34,72 у 2015 році до 34,24 у 2022 році. Протягом цього періоду спостерігалось зменшення фінансування на НДДКР: державні витрати зменшилися на 23,4%, а приватний бізнес скоротив витрати на 11,3%.

Водночас, позитивним аспектом стало зростання залучення венчурного капіталу, яке підвищилось на 43,9%. Негативним фактором є скорочення людського капіталу на 10,8%, що посилилося внаслідок воєнної агресії Росії і ймовірно матиме довгостроковий негативний вплив на інноваційний розвиток в Україні.

Аналізуючи Глобальний інноваційний індекс, можна зазначити, що Україна в 2013 році займала 71 місце, у 2014 році — 63 місце, у 2019 році — 47 місце, у 2021 році — 49 місце, а у 2022 році — 57 місце. Показники індексу змінювалися таким чином: у 2013 році — 35,8, у 2014 році — 36,3, у 2019 році — 37,4, а у 2021 і 2022 роках — 35,6 і 31,0 відповідно [10].

Також слід зазначити, з 2014 року по 2019 рік Глобальний інноваційний індекс демонстрував стабільне

Таблиця 1. Аналіз основних фінансових моделей забезпечення інноваційного розвитку підприємств аграрного сектора

№	Модель	Характеристика	Мета
1	Самофінансування	Рефінансування прибутку в інноваційний розвиток підприємства	Підвищення конкурентоспроможності та прибутковості підприємства
2	Кластерна модель	Поспання фінансування галузевої науки, досліджень, розробок і виробництва на основі диверсифікації залучення фінансових ресурсів та державної підтримки, зарубіжних інвестицій для створення фонду реалізації інвестиційно-інноваційного проєкту	Концентрація матеріально-технічних, інтелектуальних і фінансових ресурсів усіма учасниками кластера для реалізації інвестиційно-інноваційного проєкту
3	Кооперативна модель	Залучення в процес інноватизації фінансових ресурсів кооперативних спілок, коштів дрібних господарств, селянськоосібників на засадах взаємодопомоги	Упровадження та дифузія інновацій серед дрібних фермерів та селянськоосібників
4	Венчурне фінансування	Інвестування в компанії, які мають суттєвий потенціал зростання завдяки наявності інноваційного продукту на ранніх стадіях життєвого циклу	Створення проривних технологій та продукції з високим потенціалом прибутковості, можливості реалізації наукоємної продукції, зокрема патентів і ноу-хау
5	Бюджетне фінансування	Системне фінансування створення та впровадження інновацій із державного та місцевого бюджетів	Забезпечення конкурентоспроможності сільгоспвиробників на внутрішньому та зовнішньому ринках, реалізація принципів сталості й відновлюваності екосистеми, ресурсозбереження
6	Залучення грантових коштів, краудфандинг	Залучення коштів вітчизняних та іноземних донорів, участь у програмах міжнародного й транскордонного співробітництва	Інновації в царині ресурсозбереження, відновної енергетики, боротьба зі змінами клімату
7	Модель зовнішніх запозичень	Кредити комерційних банків, облігаційні позики, лізинг, факторинг	Реалізація інноваційного розвитку сільгоспідприємств, упровадження сучасних енергозберігаючих технологій
8	Фінансування в рамках державно-приватного партнерства	Мобілізація коштів державного та місцевого бюджетів і приватних інвесторів	Реалізація важливих для держави та регіону інноваційних проєктів у царині зрошення, сільськогосподарського машинобудування, цифрових технологій та блок-чейну
9	Модель інноваційних фінансових інструментів	Аграрні розписки, ф'ючерси, інноваційні ваучери, котирування акцій на міжнародних фондових біржах	Диверсифікація фінансового забезпечення інноваційного розвитку
10	Комбінована модель	Фінансове забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектора шляхом використання комбінації моделей та джерел фінансування	Оптимізація вартості та джерел фінансових ресурсів для реалізації інноваційних процесів в аграрному секторі

Джерело: систематизовано, узагальнено та згруповано авторами за даними [7].

зростання. Однак негативний вплив пандемії COVID-19 призвів до його зниження, а подальша військова агресія Росії проти України погіршила ситуацію ще більше. Важливо зазначити, що зниження Глобального інноваційного індексу після 2019 року є частиною глобальної тенденції, яка пов'язана з пандемією коронавірусу.

Однією з основних проблем у розвитку інновацій в аграрному секторі регіону є брак інформації про стан і динаміку інноваційних процесів, а також про вплив фінансових інструментів на ці процеси. Цей інформаційний вакуум ускладнює оцінку ефективності інноваційного розвитку з точки зору фінансової політики держави, а також перешкоджає адаптації політики до регіональних особливостей і залученню необхідних фінансових ресурсів.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Запровадження комплексного організаційно-економічного механізму управління інноваціями в аграрному секторі та в фермерських господарствах зокрема, може суттєво поліпшити ситуацію. Цей механізм передбачає створення умов, що сприяють інноваціям, шляхом відкритої комунікації, стимулювання культури безперервного вдосконалення, експериментування і прийняття ризиків, а також активізації інформаційного обміну і співпраці між організаціями та зацікавленими сторонами. Надійна система моніторингу та оцінювання, що включає використання показників ефективності та показників результативності, дозволить відстежувати про-

грес інноваційних ініціатив. Це допоможе оцінити ефективність ініціатив, визначити можливі сфери для вдосконалення та проаналізувати успіх інновацій з точки зору окупності інвестицій, витрат і прибутків, а також відгуків зацікавлених сторін. Інтеграція технологій і аналізу даних, включаючи краудсорсинг та ініціативи з відкритими даними, сприятиме полегшенню обміну інформацією і співпраці.

Аналіз сучасного стану та рейтингу України в аспекті інноваційності та фінансування інновацій, згідно з даними Європейського інноваційного табло, показує, що, незважаючи на зменшення фінансування НДДКР з боку держави і приватного сектора, загальний інноваційний індекс знизився на 0,5 пункту у 2022 році порівняно з 2015 роком [10].

Загалом, впровадження цього організаційно-економічного механізму в аграрному секторі має потенціал для підвищення ефективності, конкурентоспроможності та стійкості галузі, що в свою чергу може призвести до зростання продуктивності, прибутковості та загально-го розвитку.

Література:

1. Вітковський Ю. П. Механізми управління розвитком інноваційно-інвестиційного потенціалу сільськогосподарських товаровиробників та їх об'єднань. Український журнал прикладної економіки. 2019. Том 4. № 3. С. 400—406. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2019-3-44>

2. Гончарук І.В., Томашук І.В. Вплив інноваційних процесів на підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств. Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2023. № 1 (63). С. 30—47. DOI: [10.37128/2411-4413-2023-1-3](https://doi.org/10.37128/2411-4413-2023-1-3)

3. Калетник Г.М., Козяр Н.О. Стратегічні підходи до інвестування аграрного сектору України в сучасних умовах розвитку АПК. Міжнародний науково-виробничий Журнал "Економіка АПК". 2020. № 12 (314). С. 81—89. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202012081>

4. Кучер Л., Кучер А., Хареба В., Демидчук Л., Східницька Г. Розвиток інноваційної діяльності аграрних підприємств: на шляху до агробізнесу 4.0. Agricultural and Resource Economics. 2023. Vol. 9. №. 4. Pp. 252—286. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.04.11>

5. Марценюк О.В., Ружицька К., Давидюк В. Напрями державної підтримки малого бізнесу в Україні. Причорноморські економічні студії. 2023. Вип. 81. С. 178—184. DOI: [10.32782/bses.81-28](https://doi.org/10.32782/bses.81-28)

6. Саблук П.Т. Наукове обґрунтування інноваційного розвитку в аграрній сфері. Економіка АПК. 2021. № 6 С. 16—19. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202106016>

7. Чернованова Г. С. Організаційно-економічне забезпечення управління інноваціями та інноваційною працею: монографія. Харків: ФОП Лібуркіна Л. М., 2018. 284 с.

8. Шобаніна О. В., Рибачук В. П. Інноваційний розвиток аграрного сектора економіки: пріоритети забезпечення та регулювання: монографія. Миколаїв: МНАУ, 2019. 211 с.

9. Шубравська О.В., Прокопенко К.О. Формування агропродовольчої спеціалізації України в контексті сучасних інвестиційних процесів. Економіка України. 2021. № 10. С. 35—51.

10. Soumitra D. Global Innovation Index 2022. WIPO. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-000-2022-section1-en-gii-2022-at-a-glance-globalinnovation-index-2022-15th-edition.pdf>

References:

1. Vitkovsk'kyj, Yu.P. (2019), "Mechanisms for managing the development of innovation and investment potential of agricultural producers and their associations", *Ukrains'kyj zhurnal prykladnoi ekonomiky*, vol. 4, no. 3, pp. 400—406. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2019-3-44>

2. Honcharuk, I.V. and Tomashuk, I.V. (2023), "The influence of innovative processes on increasing the competitiveness of agricultural enterprises", *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktual'ni pytannia nauky i praktyky*, vol. 1 (63), pp. 30—47. DOI: [10.37128/2411-4413-2023-1-3](https://doi.org/10.37128/2411-4413-2023-1-3)

3. Kaletnik, H.M. and Koziar, N.O. (2020), "Strategic approaches to investing in the agricultural sector of Ukraine in modern conditions of agro-industrial complex development", *Mizhnarodnyj naukovy-vyrobnychyj Zhurnal "Ekonomika APK"*, vol. 12 (314), pp. 81—89. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202012081>

4. Kucher, L. Kucher, A. Khareba, V. Demydchuk, L. and Skhidnyts'ka, H. (2023), "Development of innovation activities of agrarian enterprises: towards agribusiness 4.0", *Agricultural and Resource Economics*, vol. 9, no. 4, pp. 252—286. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.04.11>

5. Martseniuk, O.V. Ruzhyts'ka, K. and Davydiuk, V. (2023), "Directions of state support for small businesses in Ukraine", *Prychornomors'ki ekonomichni studii*, vol. 81, pp. 178—184. DOI: [10.32782/bses.81-28](https://doi.org/10.32782/bses.81-28)

6. Sabluk, P.T. (2021), "Scientific substantiation of innovative development in the agricultural sector", *Ekonomika APK*, vol. 6, pp. 16—19. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202106016>

7. Chernovanova, H.S. (2018), *Orhanizatsijno-ekonomichne zabezpechennia upravlinnia innovatsijamy ta innovatsijnoiu pratseiu [Organizational and economic support for the management of innovations and innovative work]*, FOP Liburkina L.M., Kharkiv, Ukraine.

8. Shebanina, O.V. and Rybachuk, V.P. (2019), *Innovatsijnyj rozvytok ahrarynoho sektora ekonomiky: priorytety zabezpechennia ta rehulivannia [Innovative development of the agrarian sector of the economy: priorities for provision and regulation]*, MNAU, Mykolaiv, Ukraine.

9. Shubrav's'ka, O.V. and Prokopenko, K.O. (2021), "Formation of agro-food specialization of Ukraine in the context of modern investment processes", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 10, pp. 35—51.

10. Soumitra, D. (), "Global Innovation Index 2022", WIPO, available at: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-000-2022-section1-en-gii-2022-at-a-glance-globalinnovation-index-2022-15th-edition.pdf> (Accessed 25 July 2024).

Стаття надійшла до редакції 09.08.2024 р.